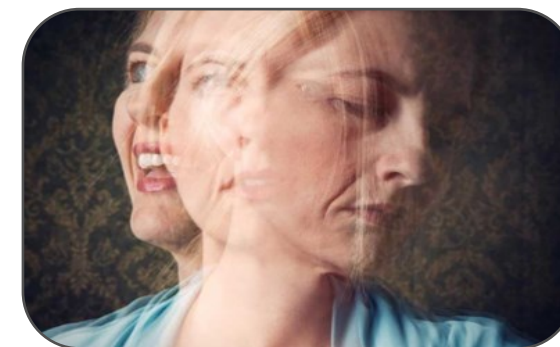

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی البرز مرکز آموزشی و درمانی سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی

مرکز آموزشی و درمانی

سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی

شیزوفرنی یا اسکیزوفرنی

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ تهیه: ۱۴۰۴

شماره واحد آموزش به بیمار: ۰۲۶۳۵۷۷۱۱۲۵

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

شرح بیماری:

اسکیزوفرنی یا شیزوفرنی یک بیماری مضمّن و عاجز کننده‌ی ذهن و عقل است. رفتار در هم ریخته‌ی بیمار می‌تواند به صورت زوال مغز و یا یک نوع وحشت زدگی و یا بهت زدگی باشد. با وجود اینکه درمان‌ها می‌توانند بسیاری از دردها و رنج‌های این بیماری را از بین ببرد اما بعضی از علائم تا آخر عمر با بیمار خواهند بود. این بیماری در مردان و زنان تقریباً بصورت مساوی شایع است و معمولاً با بلوغ دیررس یا پیری زودرس ظاهر می‌شود. علائم این بیماری در زنان ممکن است تا دهه‌ی دوم و یا سوم زندگی آنان مخفی بماند.

انواع اسکیزوفرنی:

این بیماری انواع مختلفی که هر نوع علائم متفاوتی دارد. علائم:

- پارانوئید
- کاتاتونیک
- آشفته
- باقیمانده
- نامتمایز

فردی که مبتلا به اسکیزوفرنی می‌شود علائم به صورت زیر در فرد بروز می‌نماید:

- سوء ظن به اینکه مورد آزار واقع شده یا بر علیه او توطئه چینی شده است.
- توهمات عجیب، اعتقاد به اینکه افراد مریخی، مغز او را کنترل می‌کنند.
- توهم بینایی شنیداری، دیدن یا شنیدن چیزهایی که واقعیت ندارند.
- ناسازگاری
- بی احساس بودن
- اشکال در عملکرد کار یا موقعیت‌های اجتماعی

• انزوای اجتماعی

• دست و پا چلفتی

علائم علاوه بر این موارد در هر یک از انواع بیماری نیز متفاوت هستند:

• **پارانوئید:** علائم شامل نگران بودن، عصبانیت، اهل دعوا و جروب‌بحث و گوشه‌گیری، خود بزرگ بینی، بد گمان، هیجان زده، محتاط، خشن و پرخاشگری است. هر چند این‌گونه از بیماران، عملکرد عاقلانه و تاثیرپذیری نسبتاً طبیعی را از خود نشان می‌دهند، ولی اغلب دچار اوهام و توهمات شنیداری هستند و بر این باورند که دیگران سعی می‌کنند به آنها یا افراد مورد علاقه آنها آسیب برسانند.

• **کاتاتونیک:** این نوع شیزوفرنی با اختلال حرکتی مشخص می‌شود. مبتلایان به این بیماری ممکن است خود را کاملاً بی حرکت نگه دارند و به این دلیل عضلات و حالت بدن خشک و انعطاف ناپذیر شود. آنها ممکن است ساعت‌ها حرف نزنند یا هر چیزی که می‌گویند، بی جهت تکرار کنند. اخم یا شکلک‌های غیرعادی روی صورت و زیاد واکنش نشان ندادن به دیگران نیز از مشخصه‌های این نوع شیزوفرنی است.

• **آشفته:** این نوع از شیزوفرنی با رفتار کودکانه و گفتاری درهم یا دشوار برای فهم و ابراز احساسات کم و نابجا رفتارهای سبک سرانه، شکلک‌سازی و خنده‌های بی دلیل مشخص می‌شود. به عنوان مثال: این افراد ممکن است به تغییر رنگ یک چراغ راهنمایی بخندند.

• **باقیمانده:** این نوع از شیزوفرنی، چندان حاد نیستند و علائم منفی تنها با کاهش در عملکرد، در خود فرورفتگی، بی تفاوتی و صحبت نکردن، مردم گریزی، رفتار عجیب و غریب و تفکر غیر منطقی مشخص می‌شوند.

• **نامتمایز:** در این نوع اسکیزوفرنی علائمی نظیر هذیان‌ها، توهمات، تکلم و رفتار آشفته وجود دارد.

علل شایع:

از عللی که می‌تواند در بروز اسکیزوفرنی دخالت داشته باشد به موارد زیر می‌توان اشاره نمود:

- علت اصلی ناشناخته است.
- عامل ژنتیکی و سوابق خانوادگی ابتلا به این بیماری
- عوارض دوران بارداری و یا هنگام زایمان
- مشکلات در دوران رشد کودک.
- عواملی که موجب شروع علائم اسکیزوفرنی می‌گردد مانند حوادث استرس‌زا و استفاده از مواد مخدری همچون حشیش
- **عوارض احتمالی:**
- به دنبال ایجاد این بیماری عوارض زیر ممکن است در فرد بروز نماید:
- عدم کارایی فرد و توانایی انجام فعالیت‌های روزانه مانند شستن و آشپزی
- مشکل در فکر کردن، تمرکز فرد، حافظه و توانایی برنامه ریزی و سازماندهی
- کناره گیری از جامعه
- عوارض جانبی ناخواسته‌ی بعضی از داروها

تشخیص:

جهت تشخیص اسکیزوفرنی اقدامات زیر انجام می‌شود:

- بررسی سابقه پزشکی
- بررسی سابقه خانوادگی
- بررسی جسمی توسط پزشک
- آزمایش خون و ادرار، برای تشخیص اینکه داروها، مواد مخدر یا یک بیماری جسمی سبب بروز علائم اسکیزوفرنی نباشد.

- با استفاده از ام.آر.آی می‌توان شیزوفرنی را در مراحل اولیه تشخیص داد.

درمان:

- بستری کردن: بستری کردن بیمار زمانی که بیماری در وضعیت حاد قرار دارد و بیمار به علت داشتن تمایل به خودکشی و ناتوانی در مراقبت از خود در معرض خطر قرار می‌گیرد، همچنین برای درمان هذیان، توهم و یا مشکلات ناشی از الکل و مواد مخدر، لازم است.
- درمان دارویی: داروهای ضد روان پریشی. برای درمان شیزوفرنی مناسب هستند خصوصاً جهت درمان توهم و هذیان. ممکن است این داروها روی دیگر علائم تأثیری نداشته باشند، مثلاً در درمان کاهش انگیزه و بیان احساسات بی‌تأثیرند. میزان مصرف هر دارو برای هر بیمار متفاوت و ممکن است شیزوفرنی را کامل درمان نکند و تضمین کننده‌ی این امر نیستند که علائم پس از مدتی دوباره ظاهر نشوند. اکثر افرادی که از شیزوفرنی رنج می‌برند، زمانی که تحت درمان قرار می‌گیرند به یک بهبودی می‌رسند. اما درمان با دارو برای همه مفید واقع نمی‌شود.

- درمان‌های غیردارویی: این درمان‌ها عبارتند از: درمان فردی: به بیمار کمک می‌شود تا نحوه برخورد با افکار و شرایط ایجاد کننده اضطراب را یاد بگیرد و خطر عود بیماری را کاهش دهد. بدین ترتیب افکار و رفتار را تحت کنترل قرار می‌دهد.

- درمان خانوادگی: پذیرفته شدن در جمع خانواده و دوستان از اهمیت زیادی برای این بیماران برخوردار است. اگر اعضای خانواده، بیماری و شرایط ایجاد کننده اضطراب را درک کنند و به فرد کمک کنند تا به برنامه دارویی خود عمل کند، در این صورت شانس بیشتری برای پیشرفت خواهد داشت.

- جلسات روان درمانی: در این جلسات بیمار می‌آموزد تا فشارهای روحی خود را کاهش دهد، ارتباطات اجتماعی خود را تقویت کند و تنش‌های خود را کنترل کند. همچنین با علائم عود احتمالی این بیماری مانند عصبانیت و اختلال در خواب آشنا می‌شود.

- توانبخشی: آموزش مهارت‌های اجتماعی و شغلی لازم برای زندگی مستقل، بخش مهمی از درمان می‌باشد. افراد شیزوفرنی که به آنها کمک می‌شود تا شغلی پیدا کنند و شغلشان را حفظ کنند، بهبود بیشتری در علائم خود دارند.

- گروه‌های حمایتی: گروه‌های حمایتی شامل متخصصین مراقبت‌های بهداشتی، خانواده، دوستان و محلی برای عبادات مذهبی است.

- درمان‌های مددکاری: در این ارتباط، تکنیک‌های رفتاری مانند آموزش مهارت‌های اجتماعی، کلاس‌های آموزش شغل و ایجاد ارتباط می‌توانند برای بهبود عملکرد این افراد به کار برده شوند. همچنین اعضای خانواده فرد بیمار نیز باید در مورد بیماری و چگونگی حمایت از بیمار آموزش ببینند.

در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- زمانی که شما یا یکی از اعضای خانواده مبتلا به شیزوفرنی باشید.
- در صورتی که عوارض داروها را مشاهده نمودید.
- در صورتی که علائم زیر را در بیمار خود مشاهده نمودید فوراً با مراکز درمانی تماس گرفته یا بیمار را به نزد پزشک ببرید:
- هرگاه این بیماران میل شدیدی به صدمه زدن به خود یا دیگران پیدا کنند.
- احساس ناامیدی شدیدی داشته باشند.
- قادر به مراقبت از خود نباشند.
- نتوانند خانه را ترک کنند.